

## Nr 156.

*Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående vissa avlönnings- och pensionsförbättringar för präster m. m.; given Stockholms slott den 5 mars 1948.*

Kungl. Maj:t vill härmed, under återopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över ecklesiastikärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla de förslag, om vilkas avlåtande till riksdagen föredragande statsrådet hemställt.

Under Hans Maj:ts,  
Min allernådigste Konungs och Herres frånvaro,  
enligt Dess nådiga beslut:

**GUSTAF ADOLF.**

*N. Quensel.*

---

### *Sammanfattning.*

De provisoriska lönetillägg ur kyrkofonden åt präster, som beviljades av 1947 års riksdag för tiden den 1 juli 1947—den 30 juni 1948, föreslås skola utgå även för tiden den 1 juli 1948—den 30 juni 1949 med allenast viss jämkning, som föranledes av ökningen av det rörliga tillägget för civilstatstjänstemän. Förlängning på ett år föreslås för de tidsbegränsade provisoriska förmåner åt präster och deras efterlevande, som infördes i föl i form av gottgörelse i vissa fall för bränslekostnad, provisorisk förbättring av semesterkostnadsbidrag samt provisorisk reglering av emeritilöner och familjepensioner. Biskoparna föreslås skola erhålla ett provisoriskt representationsbidrag å 2 000 kronor vardera för tiden den 1 juli 1948—den 30 juni 1949. Hyresersättningen åt biskopen i Stockholms stift föreslås höjd till det belopp som motsvarar grundhyran för hans bostadsvåning.

*Utdrag av protokollet över ecklesiastikärenden, hållet inför  
Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms  
slott den 5 mars 1948.*

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden WIGFORSS, MÖLLER, SKÖLD, QUENSEL, GJÖRES, DANIELSON, VOUGT, ZETTERBERG, NILSSON, STRÄNG, MOSSBERG, WEIJNE, KOCK.

Statsrådet Quensel anmäler följande frågor, avseende anslag för skilda ändamål ur kyrkofonden, nämligen

*dels*, efter gemensam beredning med chefen för finansdepartementet, fråga om

1:o provisoriskt lönetillägg åt vissa präster för tiden den 1 juli 1948—den 30 juni 1949;

2:o särskild gottgörelse åt vissa prästgårdsinnehavare för bränslekostnad under tiden den 1 juli 1948—den 30 juni 1949;

3:o provisorisk reglering för tiden den 1 juli 1948—den 30 juni 1949 av vissa prästerskapets emeritilöner och familjepensioner;

4:o semesterkostnadsbidrag åt vissa präster för kalenderåret 1949;

5:o provisoriskt representationsbidrag åt biskoparna för tiden den 1 juli 1948—den 30 juni 1949; samt

6:o förhöjd hyresersättning m. m. åt biskopen i Stockholms stift;

*dels*, efter gemensam beredning med ministern för utrikes ärendena och chefen för finansdepartementet, fråga om

7:o vissa anslag till särskild prästerlig verksamhet utom riket för tiden den 1 juli 1948—den 30 juni 1949;

*dels ock* fråga om

8:o anslag för anlåtande av biträde vid handläggning av boställsärenden och vad därmed äger samband inom ecklesiastikdepartementet under tiden den 1 juli 1948—den 30 juni 1949.

Föredraganden anför härvid följande.

### **1. Provisoriskt lönetillägg ur kyrkofonden åt vissa präster för tiden den 1 juli 1948—den 30 juni 1949.**

*Gällande bestämmelser.*

De för det ordinarie prästerskapet (domprostar och övriga kyrkoherdar och komministrar) samt för extra ordinarie präster (kyrkoadjunkter och pastoratsadjunkter) i rikets territoriella församlingar — med undantag av Karlsborgs delvis militära församling — för närvarande gällande grund-

läggande avlöningsbestämmelserna äro meddelade i lagen den 9 december 1910 (nr 141 s. 27) om reglering av prästerskapets avlöning. Till dessa huvudbestämmelser ansluta sig ett antal senare tillkomna bestämmelser i särskilda avlöningslagar och andra författningar, varigenom ifrågavarande präster tillerkänts åtskilliga, mer eller mindre speciella, ännu bestående tilläggsförmåner. I reglementet den 15 februari 1935 (nr 17) för prästerskapets avlöning återfinnes en — genom däri efter hand, senast genom kungörelser den 13 juni 1947, nr 309, och den 25 augusti 1947, nr 665, gjorda kompletteringar — allt intill innevarande tid så gott som fullständig sammanställning över församlingsprästernas ävensom stifts- och kontraktsadjunkters samtliga ordinarie avlöningsförmåner. En närmare redogörelse för de dessa samt biskoparna och övriga i allmän tjänst inom riket anställda präster tillkommande huvudsakliga avlöningsförmånerna lämnades till statsrådsprotokollet den 16 maj 1947 vid min anmälan av förslag till propositionen nr 295 till 1947 års riksdag.

Sedan fråga uppkommit om revidering av de för prästerskapet sålunda gällande avlöningsbestämmelserna och vad därmed sammanhör, erhöll jag genom Kungl. Maj:ts beslut den 1 mars 1946 bemyndigande att tillkalla särskilda sakkunniga för att inom ecklesiastikdepartementet biträda med härför erforderlig utredning och avgiva förslag till dylik revision. Med stöd härav tillkallade jag samma dag såsom sakkunniga landshövdingen Axel Westling, tillika ordförande, kyrkoherden Åke Berger, professorn Dick Helander, ledamöterna av riksdagens II kammare J. W. Mårtensson och Axel Rubbestad samt kammarrådet Tom Wohlin (*1946 års prästlönekommitté*).

I avvaktan på resultatet av den sålunda anbefallda utredningen och genomförandet av en därav föranledd avlöningsreglering ha samtliga härförut omförmälda prästerliga befattningshavare jämlikt beslut av 1947 års riksdag (propositionen nr 295, punkt 1, riksdagens skrivelse nr 408) tillerkänts, utöver förberörda dem tillkommande, mera bestående avlöningsförmåner, ett särskilt provisoriskt lönetillägg för tiden den 1 juli 1947—den 30 juni 1948. Den närmare regleringen härav finnes meddelad i kungörelse den 10 juli 1947, nr 510. Enligt vad däri stadgas tillkommer för angivna tid provisoriskt lönetillägg ej blott de omförmälda prästerliga befattningshavarna utan även extra ordinarie präst, som på grund av sjukdom eller militär beredskapstjänstgöring då kan ha beviljats ledighet från prästerligt förordnande och därvid får uppbära för dylikt fall bestämt särskilt prästerligt arvode, ävensom pastor vid svensk församling i utlandet och — efter Kungl. Maj:ts särskilda bestämmande — vissa sjömanspräster. Enligt bestämmelserna i kungörelsen utgår lönetillägget till biskoparna och domprostarna samt ifrågakommande präster i våra militära församlingar och i Boden liksom till utlandspastorerna och sjömansprästerna med ett för alla lika belopp av 55 kronor för månad (660 kronor för år).

Till det egentliga församlingsprästerskapet och stifts- och kontraktsadjunkterna utgår lönetillägget med ett efter löneställning växlande belopp, för kyrkoherdar och komministrar uppgående lägst till 55 kronor för månad (660 kronor för år) för de högst avlönade samt högst till 140 respektive 115 kronor för månad (1 680 respektive 1 380 kronor för år) för de lägst avlönade samt för de extra ordinarie prästerna av skilda kategorier lägst till 37 och högst till 150 kronor för månad (444 respektive 1 800 kronor för år).

*1946 års prästlönekommittés förslag.*

I en av ett antal komministrar i riket den 29 november 1947 till Kungl. Maj:t ingiven petition ha dessa hemställt, att komministrarna måtte i fråga om provisoriskt lönetillägg för tiden efter den 30 juni 1948 jämsställas med kyrkoherdarna. Enahanda framställning har i underdånig skrivelse den 17 januari 1948 jämväl gjorts av *Sveriges yngre prästers förbund (SYPF)*, som därvid tillika påyrkat höjning av lönetillägget för de lägst avlönade komministrarna med upp till — i avrundat tal — 1 000 kronor. SYPF har i samma skrivelse därjämte anhållit, *dels* att samtliga präster för tiden den 1 juli 1948—den 30 juni 1949 måtte tillerkännas ett ytterligare lönetillägg av 900 kronor för år, *dels* att de till de ordinarie församlingsprästerna enligt prästlöneredgeringslagen utgående bidragen till tjänstebostadens uppvärmning måtte höjas för kyrkoherde från 200 till 600 kronor för år och för komminister från 160 till 480 kronor för år. Sedan dessa framställningar remitterats till 1946 års prästlönekommitté, har nämnda kommitté med underdånig skrivelse den 13 februari 1948 framlagt förslag i fråga om, bland annat, provisoriskt lönetillägg åt prästerna för tiden den 1 juli 1948—den 30 juni 1949.

*Prästlönekommittén* har härvid, närmast med avseende å det egentliga församlingsprästerskapet, anfört i huvudsak följande.

Nu gällande bestämmelser om provisoriskt lönetillägg åt prästerna äro grundade på det förslag i ämnet, som prästlönekommittén framlade i sin skrivelse till ecklesiastikdepartementet den 7 mars 1947. Kommittén utgick i detta förslag från en jämförelse mellan här ifrågavarande prästers dåvarande sammanlagda löneförmåner och den årslön enligt statens löneplansförfordning, som skolat tillkomma dessa, därest de från och med den 1 juli 1947 genom allmän löneredgering i enlighet med de för flertalet civila och militära statstjänstemän m. fl. gällande grunder — vad angår ordinarie präster — inplacerades i vissa enligt en preliminär arbetshypotes tänkbara lönegrader å löneplan I och — vad angår extra ordinarie präster — underkastades s. k. reglerad befordringsgång enligt de grunder som fastställts för amanuenser och likställda.

Vid bestämmande av de lönegrader, som för ordinarie präster togos till utgångspunkt för denna jämförelse, liksom vid den differentiering av befattningarna inom de olika tjänstegraderna, som ingick i arbetshypotesen, måste kommittén självfallet — för att säkerställa en prövningsfrihet i första hand för kommittén i dess fortsatta utredningsarbete och ståndpunktsta-

gande och i andra hand för statsmakterna vid ett kommande avgörande i löneregleringsärendet — iakttaga sådan försiktighet, att man enligt kommitténs bedömande icke skulle behöva befara ett föregripande av frågans slutliga lösning. Med hänsyn till löneregleringsfrågans komplicerade beskaffenhet och den mångfald ännu icke överblickbara faktorer, som kunna inverka på avlöningsförmånernas definitiva avvägning i olika hänseenden, håller kommittén före, att det icke är försvarligt att nu vidtaga någon ändring i grunderna för den provisoriska avlöningsförbättringen. Härav följer, att kommittén nu liksom föregående år icke finner möjlighet att biträda det i komministrarnas petition och av SYPF framförda yrkandet, att de provisoriska lönetilläggen åt komminister skola höjas till paritet med lönetilläggen åt kyrkoherdar i motsvarande nuvarande löneläge. Ett bifall till detta yrkande i avseende å den nu förestående provisoriska regleringen skulle på ett försvarande sätt föregripa kommitténs ställningstagande och statsmakternas slutliga beslut med avseende å den definitiva lönegradsplaceringen av ifrågavarande befattningshavare.

I sin skrivelse den 7 mars 1947 framhöll prästlönekommittén med avseende å den då för prästerna föreslagna avlöningsförbättringen, att denna innefattade en förstärkning — i den omfattning en sådan då var påkallad och genomförbar — av samtliga vid den prästerliga tjänsten utgående avlöningsposter, av vilken karaktär dessa än vore, samt att förbättringen fördenskull innefattade ersättning jämväl för fall att viss för särskilda omkostnader anvisad avlöningspost eventuellt i det förhandenvarande dyrtidsläget befundes mer eller mindre otillräcklig. Kommittén omnämnde härvid särskilt det bidrag å 200 respektive 160 kronor till uppvärmningen av tjänstebostad, som enligt prästlöne regleringslagen 11 § 4 mom. tillkommer kyrkoherde och komminister, och förklarade sig med hänsyn till vad sålunda framhållits icke kunna finna det befogat med någon förstärkning — utöver vad det föreslagna provisoriska lönetillägget innebure — av vare sig denna eller annan liknande avlöningspost, varom SYPF jämväl då ifrågasatt. Vad av prästlönekommittén här anförts äger helt naturligt sin fulla tillämplighet även med avseende å det provisoriska lönetillägget för tiden den 1 juli 1948—30 juni 1949, därest detta, såsom kommittén anser riktigt, utmätas på grundval av i det väsentliga enahanda förutsättningar som det nuvarande. Detta har även giltighet beträffande inom kommittén vid ärendets behandling i år framfört uppslag om slopande av nu gällande familjepensionsavdrag för prästerna.

Med hänsyn till vad sålunda framhållits kan prästlönekommittén icke biträda något förslag om speciell höjning av ifrågavarande lönetillägg till kompensande av någon av här omnämnda eller därmed jämförliga 'orättvisor' beträffande den prästerliga avlöningens utmätande.

Om kommittén sålunda icke i närvarande läge kan principiellt förorda någon generell extra höjning av det provisoriska lönetillägget åt prästerna för tiden den 1 juli 1948—30 juni 1949, föreligger emellertid en speciell omständighet, som torde kunna föranleda en viss mindre uppräknings av de belopp, vartill lönetilläggen för närvarande äro bestämda. Vid avvägningen av lönetilläggen i fråga utgick nämligen kommittén från de förhållanden med avseende å de rörliga tilläggsförmånerna, som då — i början av år 1947 — voro för handen. Kommittén räknade fördenskull med att det rörliga tillägget å den nya civila årslönen skulle komma att utgå med

6 procent. Såsom känt är har denna förutsättning inte hållit streck. Det rörliga tillägget har under hela innevarande avlöningsår utgått efter 12 procent. För prästerna har visserligen kristillägget också i motsvarande grad höjts. Men som prästerna icke erhålla dyrtids- och kristillägg å det provisoriska lönetillägget liksom ej heller, för ordinarie präst, å det i löneförmånerna inräknade bostadsvärdet å prästgården eller, för extra ordinarie präst, å bostads- och vivreesättning eller därmed likställt värde å sådan förmån in natura, ha ifrågavarande präster under detta år ej kommit fullt upp i den lönenivå, som vid det provisoriska lönetilläggets utmätande förut-sattes. Vad här påpekats borde alltså, enligt kommitténs mening, kunna utgöra en skälig grund för en höjning av lönetilläggen för ifrågavarande präster.

I enlighet med vad kommittén sålunda ansett sig kunna förorda och i anslutning till av kommittén verkställda uträkningar rörande storleken av de differenser, som för ifrågavarande präster uppstått i följd av höjningen av det 'rörliga tillägget' å civilstatstjänstemännens löner från 6 till 12 procent, har prästlönekommittén uppgjort följande förslag till provisoriskt lönetillägg åt församlingens präster för tiden den 1 juli 1948—den 30 juni 1949.

I n n e h a v a r e a v		kyrkoherde- tjänst	komministers- tjänst
med grundavlönning överstigande	ej överstigande		
—	2 600	—	1 560
2 600	2 900	—	1 320
2 900	3 500	—	1 140
3 500	3 900	1 860	900
3 900	4 200	1 560	720
4 200	5 000	1 320	720
5 000	5 900	1 020	—
5 900	6 300	780	—
6 300	—	720	—

I n n e h a v a r e a v		kyrkoadjunktstjänst	
med grundavlönning		med följande ålderstillägg	
uppgående till eller överstigande	understi- gande		
—	4 600	0	900
		1	1 260
		2—3	1 500
4 600	5 400	0	560
		1	960
		2—3	1 200
5 400	—	0	560
		1	780
		2—3	1 020

I n n e h a v a r e a v		f ör o r d n a n d e s å s o m p a s t o r a t s a d j u n k t	
med grundavlönning		med följande	
		ålderstillägg	
uppgående till eller	understi-		
överstigande	gande		
—	3 700	0	1 320
		1	1 800
		2—3	1 980
3 700	4 200	0	1 140
		1	1 680
		2—3	1 920
4 200	—	0	1 080
		1	1 560
		2—3	1 800

För extra ordinarie präst, som åtnjuter sjukledighetsarvode eller motsvarande arvode vid viss militärtjänstgöring, har prästlönekommittén föreslagit, att det provisoriska lönetillägget för samma tid höjes till 1 080 kronor för år då han ej åtnjuter ålderstillägg samt till 1 440 kronor för år då han uppbär ett och till 1 560 kronor för år då han uppbär 2—3 ålders-tillägg.

Prästlönekommittén har i förevarande sammanhang dessutom framhållit, att, därest det 'örliga tillägget' för civilstatstjänstemännen enligt statens löneplansförordning höjes utöver 12 procent för tiden närmast efter den 30 juni 1948, för prästerna nu föreslaget lönetillägg skäligen borde i motsvarande grad ytterligare höjas.

Beträffande biskoparna och övriga prästerliga befattningshavare, vilka för närvarande åtnjuta provisoriskt lönetillägg, har prästlönekommittén föreslagit, att de även för tiden den 1 juli 1948—den 30 juni 1949 skola erhålla dylikt lönetillägg men för befattningshavarna i gemen förhöjt lika som för de högst avlönade församlingskyrkoherdarna föreslagits, eller till 720 kronor för år.

Med avseende på vad prästlönekommittén i denna fråga sålunda förordat ha kommittéledamöterna *kyrkoherden Berger* och *professorn Helander* uttalat skiljaktig mening och därvid anfört följande.

Trots de år 1947 beslutade provisoriska lönetilläggen åt prästerna är för närvarande ingen kår med liknande ansvar och motsvarande akademisk utbildning ens tillnärmelsevis så lågt avlönad som prästerskapet. Av rikets 874 komministrar ha 406 en kontantlön, inräknat alla tillägg, av mellan 7 889 och 9 363 kronor. Av de 1 349 kyrkoherdarna ha 572 en lön mellan 10 073 och 11 776 kronor. Härtill kommer visserligen fri bostad, men då prästgårdarna i allmänhet äro för stora efter nuvarande förhållanden, blir deras uppvärmning en tunga, som i väsentlig grad drar ned lönen.

De tillägg, som beslötos föregående år, voro låga i jämförelse med vad liknande befattningshavare erhöilo. Av tilläggen för de ordinarie prästerna utgör 660 kronor det tillägg, som riksdagen 1946 beviljade samtliga befattningshavare i statens tjänst. För att i någon mån förbättra prästernas

ekonomiska ställning, vore det riktigast att nu väsentligt höja de provisoriska tilläggen utöver den ytterst obetydliga justering uppåt, som präst-lönekommittén föreslår.

För det fall att en sådan höjning likväl ej befundes möjlig föreslå emellertid reservanterna, på här anförda skäl, bland annat, följande provisoriska avlöningsförbättringar för prästerna.

Prästerna befrias i likhet med civilstatens befattningshavare från erläggande av familjepensionsavgift. Detta borde gälla även biskoparna, som hittills icke erhållit något provisoriskt lönetillägg utöver förenämnda 660 kronor.

Den reducering med 3 procent å prästernas dyrtidstillägg, som nu sker, bör upphöra. Prästernas dyrtidstillägg utgår som bekant med 3 procent lägre belopp än för övriga befattningshavare med s. k. reglerad lön. Denna bestämmelse tillkom år 1918 på grunder, som numera sakna varje som helst berättigande. Motiveringen var de förmåner, som de ordinarie prästerna då i allmänhet åtnjöt i form av lägre pris å vissa naturprodukter vid inköp från arrendator av löneboställe. Dessa förmåner ha dock för länge sedan upphört. Genom borttagandet av denna reducering skulle en nu förefintlig och uppenbar orättvisa, bestående i att prästerna icke fått samma dyrtidskompensation som andra befattningshavare, delvis bortfalla. Att prästerna, såsom åtnjutande nettolön, icke fått samma dyrtidskompensation som de, vilka åtnjuta bruttolön, framgår nämligen ytterligare av en efter uppdrag av prästlönekommittén företagen utredning, enligt vilken levnadskostnadsindex i 1935 års serie skulle per 1 september 1947 utgöra vid bruttolön 168 och vid nettolön 179. Levnadskostnadsindex har enligt denna utredning under senare år varit alldeles för lågt för en nettolön, och följaktligen dyrtidskompensationen mindre än vid bruttolön.

Det till kyrkoherde och komminister utgående uppvärmningsbidraget för tjänstebostad å respektive 200 och 160 kronor bör höjas till respektive 400 och 320 kronor.

I anslutning till de sålunda framförda förslagen om ytterligare avlöningsförbättringar för prästerna ha reservanterna ansett sig till sist böra framhålla följande.

Prästerskapets låga löneställning har på ett ytterst betänkligt sätt påverkat nyrekryteringen av präster. Enligt senaste biskopsmötets uttalande är faran för prästbrist överhängande. Snabba åtgärder äro därför av nöden för att, då genomförandet av den nya löneregleringen ännu torde dröja, omedelbart i någon mån förbättra prästerskapets avlöningsförhållanden.

#### *Föredraganden.*

Som något förslag till generell och definitiv lönereglering för prästerna ännu ej kunnat framläggas och frågan härom följaktligen icke kan bliva löst före den 1 juli 1949, lärer det få anses naturligt, att ifrågavarande befattningshavare för tiden intill nämnda datum nu erhålla en provisorisk avlöningsförbättring, som i varje fall icke bör understiga den som för närvarande tillkommer dem. I likhet med vad jag föregående år vid fram-



läggandet av förslaget till provisoriskt lönetillägg åt prästerna uttalade, har jag ej heller nu ansett mig böra frånga de av prästlönekommittén för de nuvarande lönetilläggens avvägning tillämpade grunderna. Jag kan följaktligen i nuvarande läge icke biträda något av de förslag till ändringar i lönetilläggsregleringen eller yrkanden om speciella utbyggnader av den samma, som i den förut omnämnda petitionen samt av SYPF i dess framställning i ämnet och av vissa ledamöter i prästlönekommittén särskilt framförts.

De av prästlönekommittén anförda skälen för en viss förhöjning av det nuvarande provisoriska lönetillägget åt församlingsprästerna finner jag bärande, varför jag anser mig böra biträda vad kommittén härutinnan föreslagit. I överensstämmelse härmed finner jag även biskoparna och samtliga övriga enligt kungörelsen 1947:510 ifrågakommande präster böra erhålla samma förbättring av sina lönetillägg som den, som av kommittén föreslagits för församlingskyrkoherdarna i de högsta lönelägena.

Prästlönekommittén har funnit skäligt, att lönetilläggen åt prästerna ytterligare höjas, därest rörligt tillägg å lön enligt statens löneplansförordning för tiden närmast efter den 30 juni 1948 kommer att utgå efter ett högre procenttal än 12. Jag ansluter mig till denna uppfattning. På grund härav och med beaktande av det prästerliga lönesystemets egenartade utformning biträder jag kommitténs förslag. Det torde fördenskull böra få ankomma på Kungl. Maj:t att, därest prästlönekommitténs här i övrigt av mig tillstyrkta förslag vinner riksdagens bifall, ej blott meddela de särskilda för regleringen erforderliga bestämmelserna utan även, där så av nyssnämnda skäl påkallas, omräkna de av kommittén föreslagna lönetilläggsbeloppen till överensstämmelse med ett eventuellt förhöjt procenttal.

Under återopande av vad sålunda anförts hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

medgiva, att provisoriskt lönetillägg åt präster må för tiden den 1 juli 1948—den 30 juni 1949 utgå ur kyrkofonden i huvudsaklig överensstämmelse med av mig i det föregående förordade grunder.

## **2. Särskild gottgörelse ur kyrkofonden åt vissa prästgårdsinnehavare för bränslekostnad under tiden den 1 juli 1948—den 30 juni 1949.**

Jämlikt beslut av 1947 års riksdag (propositionen nr 295, punkt 2, riksdagens skrivelse nr 408) ha åt innehavare av onormalt stora prästgårdar medgivits viss begränsad gottgörelse för av dem bestridd bränslekostnad under eldningssäsongerna 1946/47 och 1947/48. De närmare bestämmelserna i ämnet finnas meddelade i kungörelse den 10 juli 1947, nr 498.

Enligt dessa bestämmelser utgår här ifrågakomna gottgörelse, efter stiftsnämndens beprövande, med högst 50 kronor per eldningssäsong för varje boningsrum utöver, för kyrkoherde sju och för komminister fem samt i båda fallen till och med femton.

*Sveriges yngre prästers förbund* har framställt yrkande om höjning av den ifrågavarande gottgörelsen till 100 kronor per rum.

*Prästlönekommittén* har i häröver avgivet utlåtande funnit vad till stöd för yrkandet anförts icke utgöra tillräcklig grund för att för tiden den 1 juli 1948—den 30 juni 1949 göra ändring i detta provisoriskt fastställda och av naturliga skäl schablonmässigt avvägda bidrag. Kommittén har fördenskull föreslagit, att den härutinnan gällande regleringen måtte förnyas oförändrad.

Från kommitténs ställningstagande i denna fråga voro dess *prästerliga ledamöter* skiljaktiga och anförda huvudsakligen följande.

Genom den från 1 januari 1948 inträffade starka stegringen å vedbränsle är läget nu ett annat än föregående år. Denna nya omständighet motiverar starkt en omprövning av storleken av utgående gottgörelse för bränslekostnaderna. Gottgörelsen i enlighet med föregående års bestämmelser för överskjutande rum (i onormalt stora prästgårdar) bör höjas från 50 kronor till 75 kronor.

*Föredraganden.* I likhet med prästlönekommitténs majoritet finner jag icke tillräckliga skäl föreligga för att frångå nu gällande grunder för ifrågavarande provisoriskt utgående bidrag. Jag hemställer därför, att *Kungl. Maj:t* måtte föreslå riksdagen att

medgiva, att ur kyrkofonden må i enlighet med vad jag här förordat utgå gottgörelse åt prästgårdsinnehavare för bränslekostnad under tiden den 1 juli 1948—den 30 juni 1949.

### **3. Provisorisk reglering för tiden den 1 juli 1948—den 30 juni 1949 av vissa prästerskapets ur kyrkofonden utgående emeritlöner och familjepensioner.**

Tjänstepensioneringen av prästerskapet i de territoriella församlingarna i riket — med undantag för Karlsborgs församling — samt av stifts- och kontraktsadjunkter och av pastorerna i de svenska församlingarna i utlandet är för närvarande reglerad genom lagen den 9 december 1910 (nr 141 s. 35) om emeritlöner för präster. Biskoparnas tjänstepensionering åter är efter i huvudsak samma bestämmelser, som i detta hänseende gälla för församlingsprästerskapet, ordnad i biskopsavlöningsförordningen den 27 november 1936 (nr 578). Familjepensioneringen för såväl biskoparna och övriga förenämnda präster som flertalet präster i de särskilda militära församlingarna och garnionspastorn i Boden är numera enhetligt ordnad

genom reglementet den 28 november 1941 (nr 904) angående familjepension för efterlevande till präster samt de i anslutning därtill i kungörelse samma dag (nr 910) meddelade särskilda familjepensionsbestämmelserna för prästerskapet. Beträffande innehållet i de för de här angivna prästerliga befattningshavarna sålunda gällande tjänste- och familjepensionsbestämmelserna lämnades en närmare redogörelse till statsrådsprotokollet den 16 maj 1947 vid min anmälan av förslag till propositionen nr 295 till 1947 års riksdag rörande, bland annat, viss provisorisk nyreglering för tiden den 1 juli 1947 —den 30 juni 1948 av ifrågavarande prästerskaps emeritilöner och familjepensioner. Sedan omförmälda förslag till nyreglering av emeritilöner och familjepensioner, vilket efter erhållet särskilt uppdrag uppgjorts av 1946 års prästlönekommitté, blivit av Kungl. Maj:t framlagt och av riksdagen godkänt (riksdagens skrivelse 1947: 467), meddelades bestämmelser därom i kungörelse den 25 augusti 1947, nr 664. Den för prästerskapet härmed genomförda provisoriska pensionsregleringen bygger i det väsentliga och så långt kunnat ske på den motsvarande nyreglering inom pensionsväsendet för civilstatstjänstemännen m. fl. som samma år av riksdagen beslutades för tiden från och med den 1 juli 1947.

Med underdånig skrivelse den 13 februari 1948 har nu 1946 års prästlönekommitté framlagt förslag till provisorisk pensionsreglering för prästerna jämväl för tiden efter den 30 juni 1948, varvid kommittén anfört följande.

I avseende å den år 1947 genomförda provisoriska förbättringen av tjänste- och familjepensioneringen för prästerna läser det vara självfallet att denna bör förnyas för tiden den 1 juli 1948—30 juni 1949. Med den inställning prästlönekommittén har i fråga om den provisoriska avlöningsförbättringen åt prästerna för samma tid finnes det ej heller anledning att nu företaga några ändringar i den provisoriska pensionsregleringen. De speciella jämkningar kommittén föreslagit beträffande lönetilläggen åt församlingsprästerna innebära, såsom förut framhållits, icke någon ruckning av grunderna för tilläggens avvägning. Dessa jämkningar kunna följaktligen ej heller påverka grunderna för de provisoriskt förbättrade pensionsbeloppens bestämmande. Kommittén får alltså föreslå, att den provisoriska tjänste- och familjepensioneringen för prästerna förlänges på oförändrade villkor ytterligare ett år.

*Föredraganden.* I likhet med 1946 års prästlönekommitté finner jag behovet av fortsatt provisorisk förbättring av prästernas emeritilöner och familjepensioner påtagligt. Genomföres av mig under punkten 1 i det föregående förordad provisorisk lönetilläggsreglering för prästerna, läser det väl — såsom kommittén framhållit — få anses självfallet, att även nuvarande provisoriska reglering av prästernas pensioner förnyas. Liksom kommittén finner jag ej heller några sakliga ändringar i regleringsbestämmelserna påkallade för den nya regleringsperioden.

Under återopande härav hemställer jag alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

bemyndiga Kungl. Maj:t att i huvudsaklig överensstämmelse med härutinnan nu gällande grunder meddela bestämmelser angående provisorisk reglering av prästerskaps emeritlöner och familjepensioner för tiden den 1 juli 1948—den 30 juni 1949.

#### 4. Semesterkostnadsbidrag ur kyrkofonden åt vissa präster för kalenderåret 1949.

Jämlikt beslut av 1947 års riksdag (propositionen nr 295, punkt 5, riksdagens skrivelse nr 408) ha ordinarie och extra ordinarie präster i de territoriella församlingarna inom riket — utom i Karlsborgs församling — samt stifts- och kontraktsadjunkter medgivits semesterkostnadsbidrag ur kyrkofonden för kalenderåren 1947 och 1948, utgående för de ordinarie prästerna med förhöjda belopp i förhållande till vad tidigare gällt. De för bidragen för nämnda år gällande bestämmelserna finnas meddelade i kungörelse den 10 juli 1947, nr 499. Enligt dessa bestämmelser må semesterkostnadsbidrag, efter domkapitlets beprövande, utgå till ordinarie präst och vakansvikarie för sådan under högst 30 dagar och till övriga ifrågakommande extra ordinarie präster under högst 20 dagar. För ordinarie präst och kyrkoadjunkt samt s. k. vakansvikarie utgör semesterkostnadsbidraget, efter särskilda betingelser, 5 kronor eller 2 kronor 50 öre per dag. För pastorats-, stifts- och kontraktsadjunkterna innebär regleringen i det hela att de under semesterledigheten ej skola behöva vidkännas minskning i sina löneförmåner.

*Sveriges yngre prästers förbund* har framställt yrkande om en kraftig höjning av här omförmälda bidrag.

*Prästlönekommittén* har i avgivet utlåtande över nämnda framställning funnit vad till stöd för densamma anförts icke utgöra tillräcklig grund för att för kalenderåret 1949 göra ändring i dessa provisoriskt fastställda bidrag. Kommittén har fördenskull föreslagit, att den ifrågavarande regleringen förnyas oförändrad.

Till kommitténs ställningstagande i denna fråga ha de prästerliga ledamöterna i kommittén, *kyrkoherden Berger* och *professorn Helander* framfört skiljaktig mening med följande yrkande.

Vid framläggandet för riksdagen av förslag till nu gällande semesterlag uttalade Kungl. Maj:t, att prästernas semesterfråga snarast borde lösas, vilket uttalande av riksdagen lämnades utan erinran. Vid 1947 års riksdag beslöts på förslag av Kungl. Maj:t vissa semesterkostnadsbidrag dock så utmätta, att prästerskapet alltfört i olikhet med alla andra befattningshavare måste vidkännas betydande kostnader för ersättningar åt semestervikarie. För att eliminera denna uppenbara sociala orättvisa föreslå vi att

till ordinarie präst, som ordnar sin semester genom tjänstebyte, må utgå semesterkostnadsbidrag med 150 kronor för 30 dagars semester, vilken ersättning åtminstone delvis bör kunna täcka kostnaderna för predikobitråde och resor. Där semester ordnas med extra ordinarie eller annan ordinarie präst som vikarie bör under 30 dagar utgå ersättning för vivre enligt av vederbörande domkapitel fastställda grunder jämte vikariearvode. Extra ordinarie präst bör åtnjuta 21 dagars semester med bibehållen lön och vivresersättning. — Dessa åtgärder kunna genomföras utan att på något som helst sätt semesterfrågans slutliga lösning föregripes.

*Föredraganden.* I likhet med prästlönekommitténs majoritet finner jag icke tillräckliga skäl föreligga för att frångå nu gällande grunder för ifrågavarande provisoriskt utgående bidrag. Då kommittéreservanterna göra gällande, att de ekonomiska uppoffringar, som i viss omfattning drabba församlingsprästerna vid semesterledighet och för vilka semesterkostnadsbidragen äro avsedda att utgöra en viss kompensation, skulle innebära en speciell och markerad orättvisa, får jag, vad särskilt angår de ordinarie prästerna och kyrkoadjunkterna, framhålla, att denna fråga icke kan bedömas fristående utan måste ses i samband med de för de ifrågavarande befattningshavarna för närvarande gällande allmänna bestämmelserna rörande vad de vid tjänstledighet överhuvudtaget ha att vidkännas i avlöningsminskning. I sådant hänseende äro dessa nämligen i flertalet fall förmånligare ställda än andra befattningshavare i allmän tjänst.

Jag hemställer därför, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att medgiva, att semesterkostnadsbidrag må för kalenderåret 1949 utgå ur kyrkofonden i huvudsaklig överensstämmelse med de för innevarande kalenderår gällande och av mig här för fortsatt tillämpning förordade grunder.

### **5. Provisoriskt representationsbidrag ur kyrkofonden åt biskoparna för tiden den 1 juli 1948—den 30 juni 1949.**

I en inom ecklesiastikdepartementet upprättad, den 27 februari 1948 dagtecknad promemoria har anförts följande.

Avvägningen av biskoparnas löneförmåner har skett med anknytning till landshövdingarnas. Vid senaste lönereglering för biskoparna, år 1936, bestämdes sålunda kontantlönen för flertalet av dem till samma belopp som då gällde för de flesta landshövdingarna. Ärkebiskopen och biskopen i Lunds stift tillerkändes något högre löner än övriga biskopar.

Utvecklingen har sedermera medfört, att biskoparnas löner kommit att sacka efter landshövdingarnas. De förra ha sålunda hittills icke kommit i åtnjutande av lönerregleringar motsvarande dem varav landshövdingarna erhållit del senast i samband med 1947 års allmänna lönerreglering för civilstatstjänstemän. Vidare är att märka att biskoparna i motsats till vad fallet numera är beträffande landshövdingarna icke äro befriade från utgifter för uppvärmning av sina tjänstebostäder.

I detta sammanhang må även framhållas, att biskoparna i allmänhet i motsats till landshövdingarna icke åtnjuta representationsbidrag i annan form än att de genom det allmännas försorg kunna förses med möblering till högst fyra för representation avsedda rum.

Representanter för rikets biskopar ha nu — under erinran om här angivna förhållanden — framhållit, hurusom den ekonomiska utvecklingen sedan 1936 års lönereglering medfört så stora svårigheter för dem, att en snar översyn av för dem gällande lönereglering vore påkallad. Tillika ha de ifrågasatt, huruvida icke i avvaktan på resultatet av denna översyn kunde vidtagas provisoriska åtgärder, exempelvis därigenom, att redan från och med den 1 juli 1948 åt dem beviljades särskilda kontanta representationsbidrag.

I häröver avgivet underdånigt ntlåtande har 1946 års prästlönekommitté anfört följande.

Prästlönekommittén har vid sin hittillsvarande behandling av lönefrågan för biskoparna preliminärt kommit till den uppfattningen, att biskoparna vid en definitiv lönereglering böra — såsom skedde vid 1936 års lönereglering — i avseende å lön och bostadsförmån likställas med landshövdingarna samt att därjämte ett visst representationsbidrag skäligen bör tillerkännas dem. Med denna utgångspunkt och med beaktande av de svårigheter, som otvivelaktigt särskilt till följd av de senaste årens prisutveckling uppstått för biskoparna på grund av utgifter av representationskaraktär, har kommittén ansett sig böra tillstyrka, att redan nu ett kontant representationsbidrag beviljas dem. För att icke föregripa ett slutligt ställningstagande till denna fråga i samband med den kommande definitiva regleringen har kommittén funnit sig böra förorda, att bidraget provisoriskt begränsas till ett för alla biskopar lika belopp av 2 000 kronor för år.

*Föredraganden.* Jag biträder prästlönekommitténs enhälligt omfattade mening, att fog föreligger för att tillerkänna innehavarna av rikets biskopsämbeten ett kontant representationsbidrag. Mot kommitténs förslag att ett sådant bidrag, i avvaktan på en definitiv reglering av biskoparnas avlöning, provisoriskt begränsas till ett för alla biskopar lika belopp av 2 000 kronor för år har jag intet att erinra. Representationsbidraget bör givetvis utgå ur kyrkofonden. Det torde, i händelse detta förslag godkännes, böra få ankomma på Kungl. Maj:t att meddela närmare bestämmelser rörande representationsbidragets utbetalande m. m. Jag hemställer därför, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

medgiva, att ett särskilt representationsbidrag åt rikets biskopar må för tiden den 1 juli 1948—den 30 juni 1949 utgå ur kyrkofonden i överensstämmelse med vad jag här förordat.

#### **6. Anslag ur kyrkofonden till förhöjd hyresersättning m. m. åt biskopen i Stockholms stift.**

Avlöningsförmånerna för biskoparna i riket äro i huvudsak fastställda i förordningen den 27 november 1936 (nr 578) med ändrade bestämmelser för biskoparnas avlöning jämte nya grunder för dispositionen av därtill avsedda medel. Enligt dessa bestämmelser gäller, bland annat, följande.

Biskop äger åtnjuta kontant lön jämte förmån av hyresfri tjänstebostad. Tjänstebostad skall beredas biskop enligt Kungl. Maj:ts bestämmande å för ändamålet anvisad publik fastighet. Där särskilda förhållanden därtill föranleda, må dock Kungl. Maj:t i stället tilldela biskop antingen åt honom förhyrd tjänstebostad eller hyresersättning till belopp, som för varje gång bestämmas med hänsyn till förekommande omständigheter. Åt biskop upplåten tjänstebostad må, i den ordning och omfattning Kungl. Maj:t föreskriver, genom det allmännas försorg fördes med möblering för högst fyra till representation avsedda rum. Vidare äger biskop, i den ordning och omfattning Kungl. Maj:t bestämmer, för uppvärmning av åt biskop upplåten tjänstebostad samt för bränsle, som i sådan bostad eljest användes för hushållsändamål, erhålla bidrag intill tre fjärdedelar av kostnaderna. Jämlikt föreskrift i Kungl. Maj:ts cirkulär den 30 april 1937 angående biskopsgårds förvaltning m. m. utgår för dylika uppvärmnings- och övriga bränslekostnader årligt bidrag ur kyrkofonden med särskilt uträknade belopp, för närvarande varierande från 59 procent till 75 procent av kostnaderna.

Enligt 1936 års förordning må åt biskop upplåten tjänstebostad genom det allmännas försorg fördes med rikstelefonförbindelse i enlighet med de närmare föreskrifter, som av Kungl. Maj:t meddelas. I förenämnda cirkulär angående biskopsgårds förvaltning föreskrives därjämte, att åt biskop i tjänsten upplåten bostadslägenhet skall, i den mån rikstelefonförbindelse till densamma ej redan finnes, på kyrkofondens bekostnad fördes med sådan förbindelse ävensom, där så erfordras, med anknytningsapparat. För en sådan till biskopens bostadslägenhet anordnad eller redan befintlig telefonförbindelse utgående abonnemangsavgifter och biskopen påförda särskilda avgifter för telefonsamtal i tjänsten skola av stiftsnämnden ersättas biskopen. För installation uppkommande särskild kostnad och i samband därmed utgående engångsavgifter skola likaledes gäldas av stiftsnämnden.

Jämlikt beslut av 1942 års riksdag (propositionen nr 13, riksdagens skrivelse nr 64) äger innehavaren av biskopsämbetet i Stockholms stift tillsvidare, intill dess tjänstebostad för honom, jämlikt vad därom är stadgat, må bliva anordnad, åtnjuta hyresersättning med ett belopp av högst 6 000 kronor för år. Närmare bestämmelser rörande ifrågavarande ersättning ha meddelats i Kungl. Maj:ts brev till statskontoret den 30 juni 1942.

Till grund för statsmakternas beslut beträffande den nuvarande regleringen av biskopens i Stockholms stift bostadsförhållanden låg ett av byggnadsstyrelsen i skrivelse den 29 september 1941 avgivet förslag. Styrelsen diskuterade däri vissa tänkbara alternativ till lösning på längre sikt av frågan om lokaler åt domkapitlet i Stockholms stift och till tjänstebostad åt stiftets biskop. Emellertid fann styrelsen det erforderligt att för tiden närmast efter inrättandet av Stockholms stift den 1 juli 1942 provisoriskt ordna sagda lokalfrågor. Vad speciellt anginge biskopens bostadsförhållanden un-

der provisorietiden fann styrelsen det lämpligast, att denna fråga ordnades genom att biskopen under denna tid tillerkändes hyresersättning. Denna ersättning syntes enligt styrelsens mening skäligen kunna bestämmas till cirka 6 000 kronor, för vilket belopp det syntes styrelsen möjligt att förhyra en för ändamålet lämplig lägenhet.

I underdänig skrivelse den 22 december 1947 har *domkapitlet i Stockholm* anfört, bland annat.

Det av byggnadsstyrelsen på sin tid föreslagna samt av Kungl. Maj:t och riksdagen bestämda hyresersättningsbeloppet har i praktiken visat sig vara otillräckligt. Den av biskopen sedan den 1 april 1943 förhyrda våningen, belägen fyra trappor upp Birgerjarlsgatan 18, betingar en grundhyra av 7 800 kronor, vartill kommer bränsletillägg, vilket för åren 1943—1947 uppgått till respektive 514 kronor 80 öre, 817 kronor 5 öre, 694 kronor 20 öre, 826 kronor 80 öre och 825 kronor 83 öre. Den totala hyreskostnaden utgjorde alltså 6 364 kronor 80 öre år 1943, 8 617 kronor 5 öre år 1944, 8 494 kronor 20 öre år 1945 och 8 626 kronor 80 öre år 1946 samt torde år 1947 uppgå till 8 625 kronor 83 öre. Våningen omfattar tre stora rum, nämligen matsal, salong och herrum, det sistnämnda uppkommet genom sammanslagning av två rum redan före biskopens inflyttande, samt tre sovrum, två jungfrukammare och kök.

Biskopens verkliga hyreskostnader hava sålunda alltsedan år 1944 avsevärt överstigit beloppet av hans hyresersättning.

Beträffande möjligheten att inom ramen för hyresersättningens belopp erhålla en lämplig lägenhet har biskopen uppgivit, att det hösten 1942 visade sig vara förenat med mycket stora svårigheter att överhuvudt erhalla en lämplig lägenhet och att han, då möjlighet yppade sig att erhålla den nämnda lägenheten Birgerjarlsgatan 18, icke hade annat val än att omedelbart förhyra densamma. Ännu mindre torde i nuvarande stund möjlighet förefinnas att i hyresmarknaden erhålla en lämplig lägenhet till mindre kostnad än den som den nuvarande bostaden betingar.

Rådande förhållanden på bostadsmarknaden i Stockholm ha alltså medfört att biskopens bostadskostnader kommit att väsentligt överstiga vad som förutsattes vid bestämmandet av hyresersättningsbeloppet. En jämförelse mellan biskopens i Stockholms stift och övriga biskopars bostadsförhållanden giver vid handen, att den förre vad beträffar bostadsförhållandena är vida oförmånligare ställd än övriga biskopar i riket. Med anledning härav får domkapitlet, som finner det skäligt, att en sådan lösning av biskopens i Stockholms stift bostadsfråga åvägbringas, att denna olikhet i avlöningsförmåner i möjligaste mån försvinner, hemställa, att biskopens bostadsförhållanden i fortsättningen måtte ordnas antingen — i första hand — på så sätt att hyresfri tjänstebostad upplåtes åt biskopen eller genom att han erhåller *dels* full ersättning för sina kostnader för förhyrd bostad av den storlek som kan anses motsvara övriga biskopars tjänstebostäder, *dels* ersättning för uppvärmnings- och bränslekostnader efter motsvarande bestämmelser som gälla för övriga biskopar och *dels* ersättning för kostnader för telefon i likhet med övriga biskopar.

Slutligen får domkapitlet hemställa, att biskopen måtte erhålla ersättning ur kyrkofonden *dels* för vad han erlagt utöver hyresersättningens belopp, 6 000 kronor, under tiden från och med den 1 april 1943 för hyra, nämligen



7 050 kronor, *dels* ersättning för bränsletillägg med belopp, som anses skäligt, och *dels* ersättning för installation av en telefonapparat samt abonnemangsavgifter för samma apparat med tillhoppa 784 kronor.

Över domkapitlets framställning ha utlåtanden avgivits av byggnadsstyrelsen, kammarkollegiet och statskontoret.

*Byggnadsstyrelsen* har anfört.

På grund av vad i ärendet förekommit finner även byggnadsstyrelsen skäligt, att biskopen tillerkännes *dels* en engångsersättning för de merkostnader i jämförelse med övriga biskopars avlöningsvillkor han själv bestritt sedan den 1 april 1943 och *dels* från den 1 januari 1948 en förhöjd årlig hyresersättning.

Beträffande frågan om ett framtida iordningställande av tjänstebostad även för biskopen i Stockholms stift får byggnadsstyrelsen erinra om sitt förslag i skrivelse den 29 september 1941 till statsrådet och chefen för ecklesiastikdepartementet att inreda sådan bostad i Oxenstiernska huset (Storkyrkobrinken 2), som äges av statsverket. Ett bättre förslag torde icke kunna framläggas, om önskemålet att tjänstebostaden helst skall ligga inom Storkyrkoförsamlingen skall tillgodoses. Möjligheten att genomföra detta förslag är med hänsyn till bristen å lokaler av alla slag, byggnadsmaterial och förhållandena å arbetsmarknaden nu svår att bedöma. Utsikt torde dock förefinnas att genomföra förslaget i samband med, att statsverket övertager stadens fastigheter i kv. Mercurius, vilket under vissa förutsättningar kan komma att ske den 1 juli 1949. I avvaktan härå torde biskopen fortfarande vara nödsakad att förhyra bostadslägenhet.

Byggnadsstyrelsen har intet att erinra emot de av domkapitlet föreslagna beloppen för engångsersättning till biskopen och har beräknat den del av erlagda bränsletillägg, som bör ersättas biskopen, till 3 350 kronor. Styrelsen tillstyrker sålunda, att biskopen beredes ersättning med (7 050 + 3 350 + 784 =) 11 184 kronor för tiden till den 1 januari 1948 och föreslår, att hyresersättningen från samma dag höjes till 8 200 kronor.

*Kammarkollegiet* har yttrat i huvudsak följande.

Kollegiet, som icke har något att erinra mot att biskopen i Stockholms stift må erhålla full ersättning för den grundhyra å 7 800 kronor för år som av honom erlagts från och med den 1 april 1943, tillstyrker att från kyrkofonden må till honom få utbetalas ett belopp av 7 050 kronor, motsvarande vad han för tiden den 1 april 1943 — den 31 december 1947 utgivit utöver den honom tillerkända hyresersättningen 6 000 kronor för år.

Däremot ifrågasätter kollegiet, om biskopen bör erhålla ersättning för vad han under samma tid utgivit i bränsletillägg.

Kollegiet har från domkapitlen i Strängnäs, Västerås och Linköping under hand begärt uppgifter om de belopp biskoparna där under budgetåren 1945/46 och 1946/47 själva fått vidkännas för sina bränslekostnader. Enligt de lämnade uppgifterna har biskopen i Strängnäs själv fått betala 912 kronor respektive 1 133 kronor, biskopen i Västerås 810 kronor respektive 990 kronor för uppvärmning samt 170 kronor respektive 190 kronor för hushållsändamål, och biskopen i Linköping 903 kronor respektive 917 kronor.

Om biskopen i Stockholm själv skulle få betala bränsletillägget, skulle han visserligen, eftersom enligt uppgift av byggnadsstyrelsen den i grund-

hyran ingående ersättningen för bränslekostnaden utgör 500 kronor, komma att få vidkännas en något större procentuell andel av bränslekostnaderna än övriga biskopar. Vad han själv skulle få erlægga kommer dock att understiga vad de andra biskoparna själva få utgiva för sina lägenheters uppvärmning.

Kollegiet tillstyrker, att den ur kyrkofonden till biskopen utgående hyresersättningen må från och med den 1 januari 1948 höjas till 7 800 kronor för år.

I likhet med övriga biskopar torde biskopen i Stockholm böra erhålla ersättning för kostnaden för installerandet i bostaden av en rikstelefonförbindelse och för de abonnemangsavgifter, han hittills fått vidkännas för denna. Utgifterna härför uppgå till 784 kronor. Vidare torde böra medgivas, att biskopen må från den 1 januari 1948 från kyrkofonden utfå ersättning för de för telefonförbindelsen utgående abonnemangsavgifterna och de särskilda avgifterna för telefonsamtal i tjänsten.

*Statskontoret* slutligen har i ärendet anført.

Frågan om anordnande av bostad och övriga erforderliga lokaler åt biskopen i Stockholms stift har vid ett flertal tillfällen varit föremål för överväganden. Statskontoret vill betona angelägenheten av att denna fråga bringas till sin lösning. I avvaktan på att särskild tjänstebostad anvisas, vill statskontoret icke motsätta sig, att den till biskopen från och med den 1 januari 1948 och tills vidare under tre år utgående hyresersättningen fastställs till ett belopp av högst 7 800 kronor för år. Härför läser emellertid riksdagens medverkan vara erforderlig.

Ämbetsverket anser sig däremot icke kunna tillstyrka, att biskopen erhåller ersättning för vad han under tiden den 1 april 1943—den 31 december 1947 erlagt i grundhyra utöver den honom tillerkända hyresersättningen, 6 000 kronor för år, då han såväl vid tillträddandet av ämbetet som vid förhyrandet av våningen ägt kändedom om storleken av den hyresersättning han ägt uppbära.

Statskontoret kan slutligen på av kammarkollegiet anförda skäl icke förorda, att biskopen erhåller ersättning för bränsletillägg.

I övrigt har framställningen icke givit statskontoret anledning till erinran.

*Föredraganden.* Utredningen i ärendet synes mig ha klarlagt, att den provisoriska regleringen av bostadsförhållandena för biskopen i Stockholm i vissa hänseenden för honom medfört ekonomiska konsekvenser, som icke kunna anses skäligen. Jag tillstyrker, att biskopen tillsvidare, räknat från 1 januari 1948, tillerkännes hyresersättning med ett belopp av 7 800 kronor för år samt ersättning för abonnemangsavgifter och avgifter för samtal i tjänsten för i bostaden anordnad tjänstetelefon. Tillika föreslår jag, att biskopen för de merutgifter, som han hittills under provisorietiden fått vidkännas för hyra m. m., erhåller gottgörelse med ett belopp av 5 000 kronor i ett för allt.

Jag vill i detta sammanhang framhålla, att jag finner angeläget att frågan om tjänstebostad åt biskopen löses så snart ske kan. Jag förutsätter att byggnadsstyrelsen alltjämt uppmärksammar detta spörsmål. Det torde dock få anses ovisst, om denna fråga kan lösas inom de närmaste åren.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att medgiva, att till förhöjning av hyresersättning m. m. åt biskopen i Stockholms stift må ur kyrkofonden utgå anslag i enlighet med vad jag i det föregående förordat.

## **7. Vissa anslag ur kyrkofonden till särskild prästerlig verksamhet utom riket för tiden den 1 juli 1948—den 30 juni 1949.**

I proposition (nr 295, punkt 6) till 1947 års riksdag framlade Kungl. Maj:t förslag angående grunderna för anslag ur kyrkofonden under budgetåret 1947/48 till avlöning av pastorerna i de svenska församlingarna i Köpenhamn, Berlin, Paris, Helsingfors, Oslo och London ävensom till avlöning av pastor vid en nyinrättad församling i Buenos Aires. Riksdagen (skrivelse 1947: 408) biföll Kungl. Maj:ts förslag.

I anledning av riksdagens beslut meddelade Kungl. Maj:t den 10 juli 1947 bestämmelser i ämnet. Dessa bestämmelser överensstämde med den reglering, som för utlandspastorerna varit gällande för närmast föregående budgetår. En redogörelse för avlöningsregleringen lämnades till statsrådsprotokollet vid min anmälan av motsvarande fråga den 16 maj 1947 (proposition nr 295).

Jämlikt nämnda bestämmelser av den 10 juli 1947 utgår till utlandspastorerna provisoriskt lönetillägg. Frågan om fortsatt sådant tillägg för ifrågasvarande präster har — i samband med behandlingen av motsvarande fråga för övriga kategorier av präster — av mig anmälts härförut under punkt 1.

Genom förutnämnda beslut av den 10 juli 1947 anbefalldes Kungl. Maj:t domkapitlet i Uppsala att, efter samråd med Kungl. Maj:ts vederbörande minister i utlandet samt efter hörande av vederbörande utlandspastor, inkomma med erforderlig redogörelse för de ekonomiska förhållanden på utlandspastorernas stationeringsorter, som kunde vara av betydelse för avvägningen av utlandspastorernas avlöningsförmåner under tiden närmast efter budgetåret 1947/48.

*Domkapitlet i Uppsala* har i anledning härav i skrivelse den 2 oktober 1947 *dels* meddelat, att av de inkomna utlåtandena framginge, att den nuvarande höga prisnivån på utlandspastorernas tjänstgöringsorter torde komma att ytterligare stegas, *dels* framhållit nödvändigheten av att utlandspastorernas löneförmåner under nästa budgetår fastställdes till belopp, som motsvarade eventuellt ökade levnadskostnader.

*Föredraganden.* Grunderna för regleringen av de avlöningsförmåner åt pastorer vid svenska församlingar i utlandet, varom nu är fråga, äga giltighet endast för ett år i sänder. Jag ifrågasätter icke för nästkommande budgetår någon ändring i dessa grunder, vilka således torde böra gälla ännu ett år.

I detta sammanhang erinrar jag, att svenska kyrkans sjömansvårdsstyrelse

anhållit, dels att de ur kyrkofonden utgående löneförmånerna åt vissa i utlandet stationerade svenska sjömanspräster måtte generellt höjas, dels ock att anslag ur kyrkofonden måtte beviljas åt tre under år 1947 nyinrättade befattningar av ifrågavarande slag (i Narvik, New York och Stettin). Kammarkollegiet har ifrågasatt, om den föreslagna löneförbättringen borde medgivas under nuvarande förhållanden, och beträffande framställningen i övrigt framhållit, att det ekonomiska läget motiverade största återhållsamhet, särskilt när fråga vore om nya tjänster, vilkas varaktiga behov ej vore fullt konstaterat. Med beaktande av vad kammarkollegiet sålunda anfört anser jag mig icke för närvarande böra tillstyrka bifall till sjömansvårdsstyrelsens förslag.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att medgiva, att anslag ur kyrkofonden för prästerlig verksamhet utom riket må för tiden den 1 juli 1948—den 30 juni 1949 utgå i enlighet med vad jag här förordat.

### 8. Anslag ur kyrkofonden för anlitande av biträde vid handläggning av boställsärenden och vad därmed äger samband.

Jämlikt stadgande i 6 § kyrkofondslagen skall ur kyrkofonden gäldas bland annat anslag, som Kungl. Maj:t och riksdagen finna skäligt ställa till vederbörande statsdepartements förfogande för anlitande av biträde vid handläggning av boställsärenden och vad därmed äger samband. Under en följd av år ha inom ecklesiastikdepartementet särskilda experter varit sysselsatta med sådana arbetsuppgifter. På förslag av Kungl. Maj:t har riksdagen medgivit, att anslag ur kyrkofonden för ifrågavarande ändamål finge för vart och ett av nedannämnda budgetår utgå med högst de belopp, som angivas i följande sammanställning, vilken även utvisar medelsåtgången i avrundade tal enligt av statskontoret under hand lämnade uppgifter:

Budgetår	Anslag kronor	Medelsåtgång kronor
1942/43 .....	12 000	11 400
1943/44 .....	7 000	5 200
1944/45 .....	7 000	6 000
1945/46 .....	7 000	6 800
1946/47 .....	7 000	6 000
1947/48 .....	15 000	

Minskningen av anslaget från och med budgetåret 1943/44 berodde på att en av ifrågavarande experter erhållit en för ändamålet nyinrättad tjänst i ecklesiastikdepartementet. Höjningen för innevarande budgetår har i första hand föranletts av en åt särskild tillkallad expert uppdragen utredning rörande det ecklesiastika arrendeväsendet.

*Föredraganden.* För ifrågavarande ändamål torde för nästa budgetår böra beräknas samma belopp som för innevarande budgetår. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

medgiva, att för anlåtande av biträde vid handläggning inom ecklesiastikdepartementet av boställsärenden och vad därmed äger samband må för tiden den 1 juli 1948—den 30 juni 1949 i enlighet med Kungl. Maj:ts beprövande ur kyrkofonden utgå högst 15 000 kronor.

Vad föredragande statsrådet sålunda under punkterna 1—8 hemställt, däri statsrådets övriga ledamöter instämma, bifaller Hans Maj:t Konungen samt förordnar, att till riksdagen skall avlätas proposition av den lydelse, bilaga vid detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

*Åke Bruhn-Möller.*

---